PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

OCHRANNÉ LÉČENÍ U OSOB SE ZÁVISLOSTÍ – jak to vidí odborníci

Andrea Miklovičová

Psychiatrická léčebna Šternberk

Věznice Heřmanice, Ostrava

LÉČBA V PSYCHIATRII IV,

3. - 6. 11. 2021, Congress Center Parkohotel Plzeň

DEKLARACE KONFLIKTU ZÁJMŮ

	Nemám konflikt zájmů	**Mám konflikt zájmů**	**Specifikace konfliktu (vyjmenujte subjekty, firmy či instituce, se kterými Vaše spolupráce může vést ke konfliktu zájmů)**
Zaměstnanecký poměr	X		
Vlastník / akcionář	X		
Konzultant	X		
Přednášková činnost	X		
Člen poradních sborů (advisory boards)	X		
Podpora výzkumu / granty	X		
Jiné honoráře (např. za klinické studie či registry)	X		

O B S A H

- OL základní informace
- OL - pohled soudců
- OL - pohled odborníků v léčbě závislosti
- Úskalí ve výkonu ochranného léčení závislosti
- Co s tím ?

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

OCHRANNÉ LÉČENÍ – základní informace

Zákon č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách

- OCHRANNÉ LÉČENÍ = ochranné opatření ukládané v trestním řízení (není to trest, ale sankce - § 36 TZ)

- ochranná opatření (na rozdíl od trestů)
  - v sobě nezahrnují negativní hodnocení pachatele (proto mohou být ukládána i osobě, která nebyla uznána vinnou trestným činem)
  - cíle se snaží dosáhnout prostředky speciální prevence (speciální výchovné prostředky, terapeutické a zabezpečovací prostředky)

- nařizuje soud duševně nemocným společensky nebezpečným delikventům, kteří:
  - trestný čin spáchali ve stavu duševní poruchy a jsou nebezpeční nebo
  - zneužívají návykové látky a spáchali trestný čin pod jejím vlivem (nebo v souvislosti s užíváním)

- OL soud neuloží, je-li zřejmé, že účelu nelze dosáhnout

- OL je ambulantní nebo ústavní (dle lékaře -> psychiatrické, protialkoholní, léčba patologického hráčství, protitoxikomanické, sexuologické

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

OL Z POHLEDU SOUDCŮ

- pachatel trestné činnosti je nebezpečný okolí
  -> předpoklad: Soudce očekává, že léčba nebezpečnost pozitivně ovlivní.

- v průběhu léčení je zajištěna ochrana veřejnosti
  -> předpoklad: Odsouzený/pacient bude na uzavřeném oddělení.

- léčení ovlivní další páchání trestní činnosti
  -> předpoklad: Odsouzený/pacient nebude po léčbě v páchání TČ pokračovat.

- umožní (přinutí?) nemocné se léčit
  -> předpoklad: Do léčby nastoupí, i když léčení odmítá (nebo nechce) a vyléčí se (nebude užívat alkohol, návykové látky a nebude holdovat hazardu)

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

OL Z POHLEDU ODBORNÍKŮ NA LÉČBU ZÁVISLOSTI

- OL nastoupí pacient, který vyžaduje **jiný typ adiktologické péče**
  - léčba pacienta vyžadujícího nízkoprahový přístup musí probíhat v ZZ s vysokým prahem
  (srovnání: stav nevyžaduje hospitalizaci na JIP, pacient ale bude na JIP přijatý a léčený)
  - léčíme lege artis ?
  (práce s nemotivovaným pac. - MR - empatie, reflektivní naslouchání, oceňování, rozvíjení rozporů
  - rozvolňovat „vězeňské“ stereotypy
  - nespěchat, nehodnotit, nenálepkovat...)

- psychiatrické OL vs OL závislosti (možnosti farmakoterapie)

- „nařízená“ léčba závislosti = **musí se chtít léčit !**
  psychoterapie - lze si vynutit spolupráci a aktivní přístup v řešení problémů ?
  - jakou roli má terapeut v takovém vztahu?
  PACIENT = plnohodnotný, kompetentní, aktivní účastník léčebného procesu
  ODBORNÍK V LÉČBĚ ZÁVISLOSTI - průvodce procesem úzdravy, není expert (již vůbec ne „bachařem“)
  - k pac. přistupujeme s respektem, laskavostí a důvěrou v jeho aktuální schopnosti

- „nařizování“ v léčbě závislosti -> léčbou „vyrobit“ poslušného abstinenta?
  -> rozdíl ABSTINENCE a STŘÍZLIVOST

- ochrana personálu a spolupacientů

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

ÚSKALÍ VE VÝKONU OCHRANNÉHO LÉČENÍ ZÁVISLOSTI

- setkání dvou rezortů (MS a MZ)
- nesoulad přístupů (direktivní vs terapeutický) => zcela odlišené očekávání od léčby (jiná zakázka)
- „nařizování“ v léčbě závislosti - léčbou „vyrobit“ poslušného abstinenta?
  - ABSTINENCE vs STŘÍZLIVOST
- finanční stránka (obecně u všech OL) - v PA ušlý zisk, v PL/PN náklady na léčbu z MZ ČR
- trvání OL (terapeutický program PL/PN vs délka léčby požadovaná soudem – **argument 2 let ?!?**)
  - prodlužování OL závislosti soudem může být i kontraproduktivní (potřeby pacienta můžou být již jiné)
- neinformovanost soudců, státních zástupců (někdy i soudních znalců) o současné léčbě závislosti
- Neproveditelnost (ne jenom léčby jako takové)

  Příklad:

  § 86 – *„Propustku lze vystavit, je-li zdravotní stav pacienta stabilizovaný a lze-li důvodně předpokládat, že v průběhu krátkodobého opuštění zdravotnického zařízení nedojde k jeho změně, která by vedla k poruše chování, v jejíž souvislosti bylo ochranné léčení nařízeno“.*

  -> jsme schopni zajistit (zaručit?), že v průběhu vycházky nedojde u pacienta k porušení abstinence?

  -> lze propustku vystavit?

CO S TÍM ?

- SPOLUPRÁCE:

  - na úrovni rezortů MS a MZ (pracovní jednání, semináře, konference, návštěvy…)
  - na úrovni psychiatrické obce (přizvání specialisty v oboru NN/adiktologa k znaleckému posouzení)

- ODBORNÉ HLEDISKO:

  - správná indikace u doporučení OL závislosti
  - klíčové otázky (*„Jedná se skutečně o závislost?“*, *„Je posuzovaný schopen změny?“*)
  - kontraindikace (poruchy osobnosti, duální diagnózy, kognitivní deficit, somatická komorbidita…)

  - posouzení úrovně rizika a spolupráce => rozdělení do skupin
    - pouze *„low-security“* v programech pro dobrovolné pacienty)
    - délka (trvání výkonu OL závislosti)
    - ochrana veřejnosti (personálu zdravotnických zařízení, spolupacientů, pacientů v čekárnách PA…)

  - nemotivovaní a nespolupracující jednotlivci by neměli být řešeni ve zdravot. systému

  - realizace výkonu OL závislosti ve **vězeňské službě**

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

MOŽNÝ INDIKAČNÍ ALGORITMUS OL OSOB S DIAGNÓZOU ZÁVISLOSTI

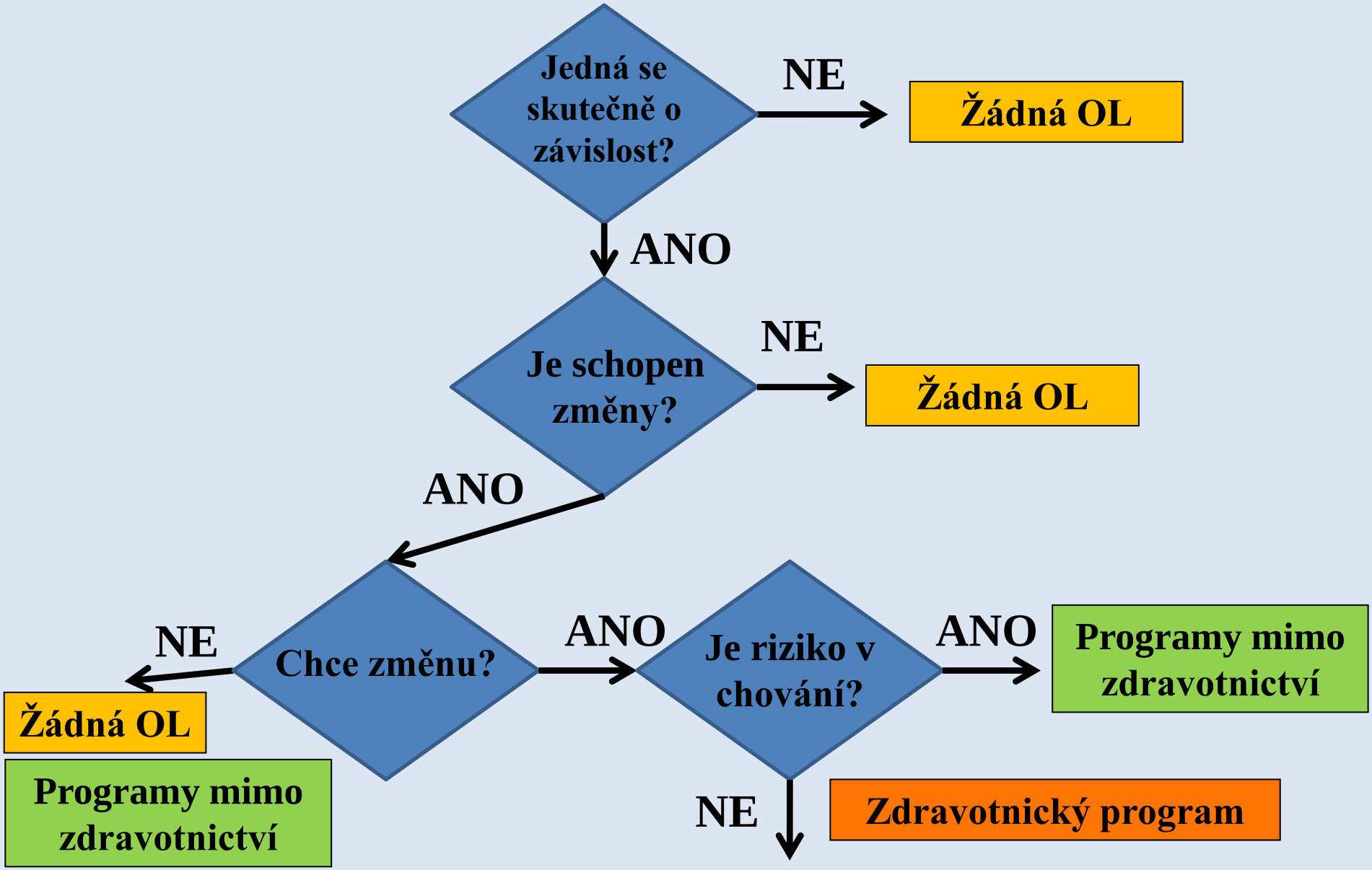

LITERATURA:

- https://snncls.cz/wp/wp-content/2020/09/DoporuceniSNN-OL.pdf
- Miklovičová, Vavříková, OL PAL a OL PTL – koho léčíme? A skutečně léčíme?, 2019
- Švarc J., Léčba závislosti v ochranném léčení v ČR, 2019
- Šejvl J., Ochranné léčení – několik poznámek k právní úpravě, 2016

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA ŠTERNBERK

DĚKUJI ZA POZORNOST